

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 28.12.1974, sp. zn. 5 Cz 34/74, ECLI:CZ:NS:1974:5.CZ.34.1974.1

Číslo: 47/1975

Právní věta: Skutečnost, že orgán sociálního zabezpečení uplatnil v trestním řízení proti důchodci nárok na náhradu škody vzniklé přeplatkem na dávce důchodového zabezpečení vyplácené neprávem nebo v nesprávné výši důchodci a že soud tuto náhradu škody uložil odsouzenému zaplatit, nemá vliv na oprávnění orgánu sociálního zabezpečení vydat rozhodnutí ukládající také organizaci, u níž důchodce pracoval, povinnost nahradit neprávem vyplácené částky podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. /1/

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 28.12.1974

Spisová značka: 5 Cz 34/74

Číslo rozhodnutí: 47

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Adhezní řízení, Organizace socialistické, Řízení trestní, Sociální zabezpečení

Předpisy: 141/1961 Sb. § 228 101/1964 Sb. § 89 121/1975 Sb. § 112

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 47/1975 sb. rozh.

Skutečnost, že orgán sociálního zabezpečení uplatnil v trestním řízení proti důchodci nárok na náhradu škody vzniklé přeplatkem na dávce důchodového zabezpečení vyplácené neprávem nebo v nesprávné výši důchodci a že soud tuto náhradu škody uložil odsouzenému zaplatit, nemá vliv na oprávnění orgánu sociálního zabezpečení vydat rozhodnutí ukládající také organizaci, u níž důchodce pracoval, povinnost nahradit neprávem vyplácené částky podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. /1/

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR z 28. 12. 1974, [5 Cz 34/74](#))

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze bylo navrhující organizaci uloženo uhradit podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. částku 8784,- Kčs jako dvě třetiny celkového přeplatku 13 176,- Kčs, který vznikl za dobu od ledna 1969 do prosince 1971 výplatou starobního důchodu pracovníku K. V., poživateli starobního důchodu, v částce 1289,-Kčs měsíčně, zvýšeného od lednové splátky 1969 o zvláštní přídavek k důchodu 69,- Kčs měsíčně. Tento přeplatek zavinila

navrhující organizace, protože neoznámila vstup tohoto důchodce do pracovního poměru.

Krajský soud v Hradci Králové uvedená rozhodnutí Úřadu důchodového zabezpečení zrušil.

Pravomocným rozsudkem okresního soudu v Pardubicích z 19. 1. 1973 č. j. 2 T 693/72-104 byl pracovník navrhující organizace K. V. uznán vinným trestným činem rozkrádání majetku v socialistickém vlastnictví podle ustanovení § 132 odst. 1 písm. c/ tr. zák., /2/ jehož se dopustil tím, že jako důchodce řádně a včas neoznámil Úřadu důchodového zabezpečení v Praze, že nastoupil v lednu 1969 do trvalého pracovního poměru jako topič, pracoval do konce roku 1971 a výkon tohoto zaměstnání zatajil, aby mu nebyl krácen starobní důchod; po dohodě s vedoucím provozovny F. L. si dal vykazovat odpracované dny na jiné pracovníky a na ně a jejich jménem na základě fingovaných podpisů přijímal mzdu. Za to byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců odloženému podmíněně na zkušební dobu dvou roků. Podle ustanovení § 228 odst. 1 tr. ř. 3) bylo také rozhodnuto, že K. V. je povinen zaplatit Úřadu důchodového zabezpečení v Praze na náhradu škody za neoprávněně přijaté dávky důchodového zabezpečení částku 10 692,- Kčs.

Za dobu od ledna 1969 do června 1969 vznikl přeplatek na starobním důchodu K. V. v částce 4266,- Kčs a za dobu od července do konce prosince 1971 v částce 8910,- Kčs, tedy celkem v částce 13 176,- Kčs.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že uvedeným trestním rozsudkem byla na celkovou škodu 13 176,- Kčs zajištěna náhrada do výše 10 692,- Kčs, když tento rozsudek je vykonatelný a je pokladem pro výkon rozhodnutí podle ustanovení § 251 o. s. ř. Úřad důchodového zabezpečení se může domáhat ještě úhrady rozdílu 2484,- Kčs buď na navrhující organizaci podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., nebo na K. V. podle ustanovení § 53 odst. 2 téhož zákona, protože nesplnil ohlašovací povinnost.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou proti uvedenému usnesení krajského soudu v Hradci Králové podal ministr spravedlnosti ČSR, tak, že tímto usnesením byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně vycházel z názoru, že vykonatelné rozhodnutí o povinnosti důchodce nahradit škodu vzniklou přeplatkem na jeho starobním důchodu, vydané v trestním řízení v souvislosti s odsouzením důchodce pro trestný čin, brání tomu, aby Úřad důchodového zabezpečení vydal rozhodnutí podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb. vůči organizaci, která nesplnila svou ohlašovací povinnost a tím zavinila vznik přeplatku, a to až do výše náhrady škody, která již byla v adhezním řízení přisouzena.

S tímto názorem nelze souhlasit.

Povinnost důchodce vrátit přeplatek na jeho důchodu je dána ustanovením § 53 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., kdežto povinnost zaměstnavatelské organizace ustanovením § 89 odst. 2 téhož zákona. 4) Úřad důchodového zabezpečení tedy může uložit povinnost uhradit přeplatek jak důchodci, tak i zaměstnavatelské organizaci, jsou-li splněny předpoklady podle uvedených zákonných ustanovení. Je pak věcí tohoto orgánu, aby uvážil, na které z těchto subjektů bude vymáhat úhradu přeplatku, přičemž od obou nemůže dostat uhrazeno více, než kolik činí celkový přeplatek. Účelem obou citovaných zákonných ustanovení totiž je, aby byla poskytnuta úhrada za neprávem vyplacené dávky. Bylo-li tohoto účelu dosaženo již zcela nebo zčásti tím, že důchodce vrátil přeplatek nebo organizace nahradila neprávem vyplacené částky, nemůže již Úřad důchodového zabezpečení požadovat jejich náhradu na druhém jinak povinném subjektu buď vůbec, nebo ve větším rozsahu, než již bylo plněno.

Skutečnost, že se Úřad důchodového zabezpečení připojil se svým nárokem na úhradu přeplatku k trestnímu řízení vedenému proti důchodci a že jeho návrhu bylo vyhověno, znamená, že tento orgán již nemůže vydat rozhodnutí o povinnosti důchodce vrátit přeplatek podle ustanovení § 53 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb., popřípadě o jeho povinnosti vrátit tu část přeplatku, o které již bylo v adhezním řízení rozhodnuto. To však nic nezměnilo na právu Úřadu důchodového zabezpečení požadovat na organizaci náhradu neprávem vyplacených částek podle ustanovení § 89 odst. 2 zákona č. 101/1964 Sb.

- 1) Srov. nyní § 112 zákona č. 121/1975 Sb. o sociálním zabezpečení.
- 2) zákona č. 140/1961 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 113/1973 Sb.)
- 3) zákona č. 141/1961 Sb. (jehož úplné znění se změnami a doplňky bylo vyhlášeno pod č. 148/1973 Sb.)
- 4) Srov. nyní § 62 odst. 2, § 112 i § 113 zákona č. 121/1975 Sb.